

Werkopdracht bij Meer en minder transparante talen

2020

Je hebt ter voorbereiding het artikel [Meer en minder transparante talen](#) gelezen. Wat betekent dit voor de taal die je zelf als docent geeft. Dat ga je uitwerken in deze werkopdracht. Maak hierbij gebruik van de informatie uit het artikel.

Ik geef les in deze taal:

Mate van transparantie:

Waar blijkt dit uit (voorbeelden noemen)?

Wat betekent dit voor je leerlingen met dyslexie?

Wat voor problemen zijn te verwachten op basis van de transparantie?

Wat betekent dit voor je didactiek?

Met welke (kleine) didactische aanpassingen kun je leerlingen met dyslexie ondersteunen?

Op de volgende pagina wordt een voorbeeldantwoord gegeven voor het Frans.

Voorbeeldantwoord

Frans | Niet-transparant

Uit figuren 2 en 3 blijkt dat het Frans niet behoort tot de transparante orthografieën maar een relatief eenvoudige lettergreepstructuur heeft. De koppeling tussen klanken en letters is in het Frans minder eenduidig dan in het Nederlands, wat meer problemen tot gevolg heeft. In het Frans is het lezen makkelijker dan de spelling.

Voorbeeld: als je in het Frans <eau> ziet, spreek je dat altijd uit als [o] zoals in het woord <beau>. Als je in het Frans [o] hoort, heb je om te schrijven o.a. de keuze uit <o> zoals in <radio>, <au> zoals in restaurant, <eau> zoals in <bureau>, <eaux> zoals in <bureaux> en <ô> in zoals in <hôtel> (Roch, 2015).

Het opschrijven van een woord zoals je het hoort of het verklanken van wat je ziet, leidt niet tot het juiste antwoord. En dat is nu net wat veel leerlingen met dyslexie doen. Ze maken fonetische fouten: ze schrijven wat ze horen en doen beroep op hun kennis van het Nederlands.

Voorbeeld: <soif> wordt geschreven als <swaf>, <chambre> wordt geschreven als <sjambre>.

Wat betekent dit voor je leerlingen met dyslexie?

Uit figuur 4 kunnen we afleiden dat leerlingen met dyslexie in het Frans meer lees- en spellingfouten zullen maken dan in het Nederlands. Ook zijn tempo- en vloeiendheidsproblemen te verwachten. Coudougnan (2015) stelt dat de Franse orthografie erg complex is om onder de knie te krijgen. Voor leerlingen met dyslexie die Frans als moedertaal hebben is het al een quasi onmogelijke klus. Deman, (2015) geeft een voorbeeld van een Franse leerling met dyslexie die, wanneer de leerkracht 'La petite fille' dicteert, 'Lapitifi' opschrijft (~ *auditieve segmentatie, foneemgrafeemkoppeling*).

Wat betekent dit voor je didactiek?

De sterke nadruk op fonologie in de Angelsaksische literatuur, is ook naar het Franstalige gebied overgewaaid (Bigouret, 2015). Echter; als je Franstalige

literatuur over geschreven taal raadpleegt, ervaar je dat fonologie slechts één schakel in het systeem is (Bigouret, 2015). Slechts 50% van de Franse woorden kunnen geschreven worden met een indirecte strategie (grafeemfoneemkoppeling). Sommige fonemen kunnen op meerdere manieren geschreven worden (denk aan het voorbeeld van de [o] hierboven). In het Frans komen veel stomme letters voor: sommige grafemen hebben geen overeenkomstig foneem.

Voorbeeld: In het woord <succès> hoor je geen [s] maar je moet ze wel schrijven en zie je een <s> maar je mag die niet uitspreken.

Het verschijnen van deze grafemen (stomme letters) is niet totaal willekeurig. Denk bijvoorbeeld aan de expliciete regels van het meervoud van naamwoorden en werkwoorden en adjectieven of de morfologische derivatieregels (Bigouret, 2015).

Voorbeeld: bij <bureaux> een stomme x want het is meervoud en bij <ils mangent> de stomme -ent want het is 3^e persoon meervoud.

Sommige regelmatigheden hebben een zekere waarschijnlijkheid van voorkomen (impliciete regels). Syntactische competentie (grammatica) is sterk betrokken bij het mondelinge en schriftelijke taalbegrip. Syntactisch bewustzijn speelt een belangrijke rol bij het schrijven.

Conclusie

Het is dus belangrijk om bij leerlingen met dyslexie die Frans als vreemde taal leren belangrijk om in te zetten op meerdere strategieën, zoals bijvoorbeeld het aanleren van de grafeemfoneemkoppeling, van de analogiestrategie bij morfeemherkenning, het inzetten op morfemisch en syntactisch bewustzijn.